

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

กล้วยไม้เป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญของประเทศไทย โดยในการผลิตเพื่อการส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศปีละหลายพันล้านบาทในปี 2547-2548 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกดอกกล้วยไม้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 15.84 ต่อปี กล่าวคือ ปี2547 ส่งออกได้ 18,627 ตัน มูลค่า 2,136.06 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 21,207 ตัน มูลค่า 2,538.05 ล้านบาทในปี 2548 (สำนักเศรษฐกิจการเกษตร, 2549) ประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทยได้แก่ ญี่ปุ่น สหภาพยุโรป และ สหรัฐฯ ส่วนประเทศคู่แข่งในการส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ มาเลเซียและสิงคโปร์ เนื่องจากมีการขยายการผลิตเพิ่มขึ้นและกล้วยไม้มีคุณภาพสูง

ในตลาดบางแห่ง เช่น ประเทศญี่ปุ่น การส่งออกกล้วยไม้ของไทยต้องเผชิญการแข่งขันที่รุนแรง โดยเฉพาะการบุกขยายตลาดของไต้หวัน ซึ่งการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของไต้หวันในช่วง 2 ปีที่ผ่านมาเพิ่มมากขึ้นเป็นประวัติการณ์ กล่าวคือมูลค่าการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของไต้หวันในปี 2548 เท่ากับ 8.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เมื่อเทียบกับปี 2547 แล้วเพิ่มขึ้นถึง 2 เท่าตัวทั้งนี้เป็นผลจากการที่สภาเกษตรกรของไต้หวันประสบความสำเร็จอย่างมากในการส่งเสริมการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอก โดยเฉพาะการวาดภาพดอกกล้วยไม้ของไต้หวันลงบนเครื่องบินของสายการบินจีน ซึ่งทำให้กล้วยไม้ตัดดอกของไต้หวันเป็นที่รู้จักมากขึ้นในตลาดญี่ปุ่น สิงคโปร์ ฮองกงและประเทศต่างๆ ในตะวันออกกลาง สำหรับคู่แข่งรายใหม่ที่กำลังมาแรงในตลาดญี่ปุ่น คือ นิวซีแลนด์ โดยผลผลิตกล้วยไม้เกือบทั้งหมดของนิวซีแลนด์นั้นส่งป้อนตลาดญี่ปุ่น กล่าวคือมูลค่าการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของนิวซีแลนด์เฉลี่ย 20 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยร้อยละ 60.0 นั้นส่งออกไปยังตลาดญี่ปุ่น (สยามธุรกิจ, 2549)

ในปัจจุบันแม้จะมีการเปิดตลาดการค้าเสรี ตามข้อตกลงขององค์การการค้าโลก (WTO) หรือ แม้แต่การเปิดเขตการค้าเสรี (FTA) ซึ่งจะไม่สามารถใช้มาตรการทางด้านภาษีมาถ่วงดุลการค้าได้ก็ตาม แต่ยังมีกรกีดกันทางการค้าโดยใช้มาตรการอื่นๆ โดยเฉพาะมาตรการความปลอดภัยด้านอาหาร หรือ FOOD SAFETY มาบังคับใช้ทางอ้อมทั้งนี้จะเห็นได้ว่าในช่วงที่ผ่านมา นานาประเทศได้ใช้มาตรการดังกล่าวเป็นข้อต่อรองและกีดกันทางการค้ากับประเทศไทยมาโดยตลอด ด้วยข้ออ้างต่างๆ มากมายไม่ว่าจะเป็น สารเคมีตกค้าง กระบวนการผลิตที่สะอาดปลอดภัย เป็นมิตรกับ

สิ่งแวดลอม ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ ทางกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้รับมอบหมายจากรัฐบาล ให้เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐานระบบการผลิตสินค้าเกษตร ตรวจสอบและให้การรับรองมาตรฐาน ให้สินค้าเกษตรของไทยสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้และจากการที่รัฐบาลได้กำหนดคให้กล้วยไม้เป็น 1 ใน 4 พืช (ทุเรียน ลำไย กล้วยไม้และยางพารา) ที่เป็น Product Champion เนื่องจากเป็นสินค้าที่มีปริมาณและมูลค่าการส่งออกสูงและมีโอกาสที่จะขยายการส่งออกหรือมีศักยภาพสูงในการส่งออก จึงได้มีการจัดทำมาตรฐานกล้วยไม้รวมทั้งการจัดทำมาตรฐานระบบที่เรียกว่า การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับกล้วยไม้ขึ้น (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2547)

ระบบการผลิตที่ดีและเหมาะสม (GAP: Good Agricultural Practices) ถือเป็นการควบคุมคุณภาพในขั้นตอนการผลิต มีคำจำกัดความหมายถึงแนวทางในการทำการเกษตรกรรมเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ตรงตามมาตรฐานที่กำหนด ผลผลิตสูงคุ้มค่าการลงทุน และขบวนการผลิตต้องปลอดภัยต่อเกษตรกรและผู้บริโภคมีการใช้ทรัพยากรที่เกิดประโยชน์สูงสุด เกิดความยั่งยืนในทางการเกษตร และไม่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม นั่นคือ นอกจากคำนึงถึงกำไร-ขาดทุนแล้วยังต้องให้ความสำคัญเรื่องความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม ไปพร้อมๆ กันด้วย (กรมวิชาการเกษตร, 2547) การผลิตดังกล่าวมีคำแนะนำของทางราชการ ซึ่งจัดทำขึ้นเพื่อให้เกษตรกรปฏิบัติได้ภายใต้สภาวะที่เป็นจริงเหมาะสมแก่สภาพท้องถิ่น และภูมิประเทศ เนื่องจากขั้นตอนการผลิตทางการเกษตรบางขั้นตอน อาจก่อให้เกิดปัญหา ทำให้ผลผลิตที่ได้ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เช่น การป้องกันกำจัดศัตรูพืช อาจมีการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่มีอันตราย และมีพิษตกค้างสูง เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค หรือการให้ปุ๋ยแก่ผักหรือผลไม้ที่ใช้บริโภคสด อาจมีเชื้อโรคติดมาเป็นอันตรายต่อผู้บริโภคได้ ดังนั้นจำเป็นต้องมีการแนะนำแนวทางการผลิตที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับกล้วยไม้ตัดดอก: Good Agricultural Practice for Cut-Flower Orchids เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาดังกล่าว

พื้นที่ในการเพาะปลูกกล้วยไม้ส่วนใหญ่อยู่ในบริเวณภาคกลาง จังหวัดที่มีพื้นที่เพาะปลูกมากที่สุดคือ กรุงเทพฯ นครปฐม และสมุทรสาคร ตามลำดับ ซึ่งมีพื้นที่ปลูกรวมกันคิดเป็นร้อยละ 84.17 ของพื้นที่ปลูกกล้วยไม้ทั้งหมดในประเทศไทย โดยในจังหวัดสมุทรสาครนั้นมีจำนวนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไม้ตัดดอกเพื่อการส่งออกมากที่สุด คือ 652 ราย และอำเภอที่มีจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไม้มากที่สุด คือ อำเภอกระทุ่มแบน มีจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกเพื่อการส่งออกทั้งสิ้น 320 ราย (สถาบันวิจัยพืชสวน, 2547)

เกษตรกรในฐานะผู้ผลิตวัตถุดิบและมีบทบาทในช่วงต้นน้ำของห่วงโซ่การผลิต ควรมีส่วนร่วมและมีความรู้ในระบบการผลิตที่จะตอบสนองความต้องการของผู้ส่งออก จนถึงผู้ใช้สินค้า ผู้ศึกษาจึงเห็นความจำเป็นในการศึกษาความพร้อมของเกษตรกรในการเข้าสู่ระบบเกษตรดีที่เหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความพร้อมของเกษตรกรผู้ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ตัดดอกในอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาครในการเข้าสู่ระบบเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตกล้วยไม้ตัดดอก
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการเข้าสู่ระบบเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตกล้วยไม้ตัดดอกของเกษตรกรผู้ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ตัดดอกในอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทราบความพร้อมของเกษตรกรผู้ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ตัดดอกเพื่อการส่งออกในการเข้าสู่ระบบเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตกล้วยไม้ตัดดอก
2. ทราบปัญหาและอุปสรรคของการเข้าสู่ระบบเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตกล้วยไม้ตัดดอก
3. เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับบริษัทผู้ส่งออกและหน่วยงานภาครัฐในการเตรียมความพร้อมของเกษตรกรผู้ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ตัดดอกเพื่อการส่งออกในการเข้าสู่ระบบเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตกล้วยไม้ตัดดอก

นิยามศัพท์

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ให้ความหมายของศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เรื่อง การประเมินเกษตรกรผู้ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ในอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาครในการเข้าสู่ระบบเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตกล้วยไม้ตัดดอก

ความพร้อม หมายถึง การรับรู้ ความเข้าใจ การเตรียมตัวในการตอบสนองต่อกิจกรรมที่ตามมา

กล้วยไม้ตัดดอก หมายถึง กล้วยไม้ที่ปลูกเลี้ยงเพื่อมีวัตถุประสงค์หลักในการตัด
ช่อดอกขายให้กับบริษัทผู้ส่งออก

เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตกล้วยไม้ตัดดอก (Good Agricultural Practice Cut-Flower Orchid) หมายถึง แนวทางในการทำการเกษตรกรรมเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มี
คุณภาพดี ตรงตามมาตรฐานที่กำหนด ผลผลิตสูงคุ้มค่าการลงทุน และขบวนการผลิตจะต้อง
ปลอดภัยต่อเกษตรกรและผู้บริโภค มีการใช้ทรัพยากรที่เกิดประโยชน์สูงสุด เกิดความยั่งยืนทาง
การเกษตรและไม่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved